

Kredītiestāžu 2013. gada jūlija aptaujas par nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību kredītēšanu rezultāti

Latvijas Bankas 2013. gada jūlijā veiktajā kārtējā aptaujā par kredītiestāžu izsniegtajiem kredītiem apkopota informācija par kredītēšanas attīstības tendencēm 2013. gada 1. pusgadā un kredītiestāžu prognozēm 2013. gada 2. pusgadam. Aptaujā piedalījās septiņas kredītiestādes, kuru kopējais rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums 2013. gada 1. pusgada beigās veidoja 89% no kopējā kredītiestāžu kredītportfeļa.

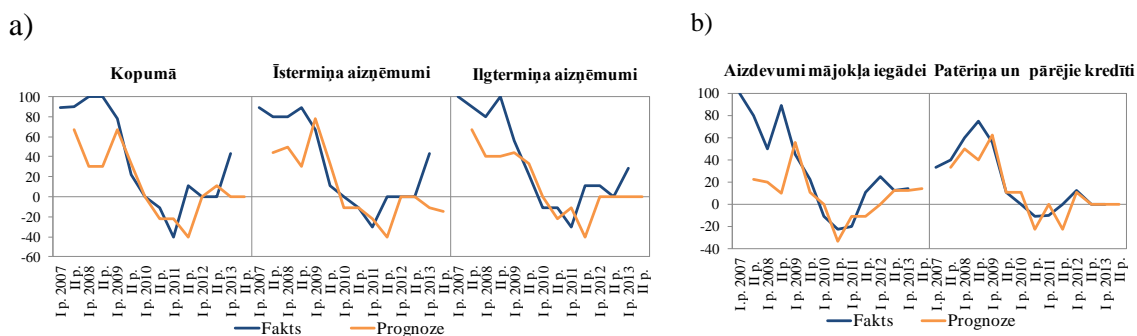
Kredītu standarti un nosacījumi

Apkopotie aptaujas rezultāti liecina, ka 2013. gada 1. pusgadā **kredītu standarti nefinanšu sabiedrībām kļuvuši stingrāki**, būtiskāk – īstermiņa aizdevumiem (sk. 1.a att.). 2013. gadā atjaunojusies 2011. gada beigās–2012. gadā sākumā vērotā stingrāku kredītu standartu noteikšana atsevišķās kredītiestādēs, turklāt jau otro pusgadu pēc kārtas neviena kredītiestāde neīsteno kredītu standartu atvieglošanu.

Savukārt mājsaimniecībām piemērojami kredītu standarti kopumā saglabājās **nemainīgi** (tikai viena kredītiestāde ziņoja par stingrāku kredītu standartu noteikšanu mājsaimniecību aizdevumiem mājokļa iegādei; sk. 1.b att.).

2013. gada 2. pusgadā kredītiestādes kopumā neplāno būtiskas kredītu standartu pārmaiņas, tikai atsevišķās kredītiestādēs paredzēts nedaudz koriģēt vai mainīt iepriekš noteiktos kredītu standartus.

1. attēls. Pārmaiņas kredītu standartos a) nefinanšu sabiedrībām un b) mājsaimniecībām (par stingrāku kredītu standartu piemērošanu ziņojušo kredītiestāžu skaits; neto; %)

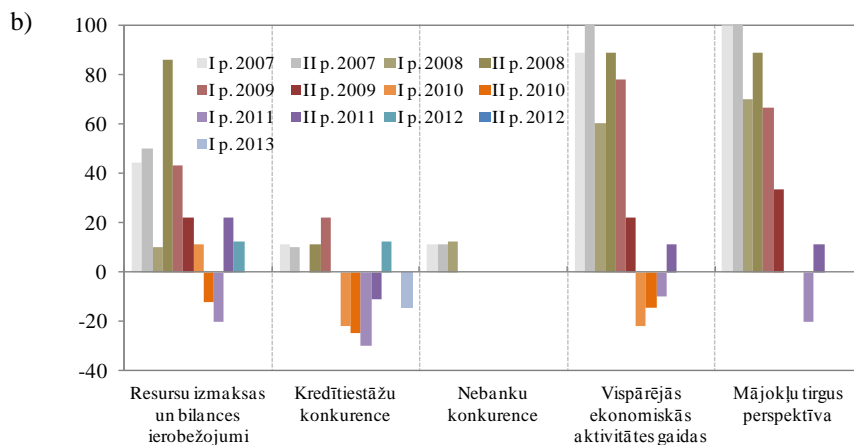
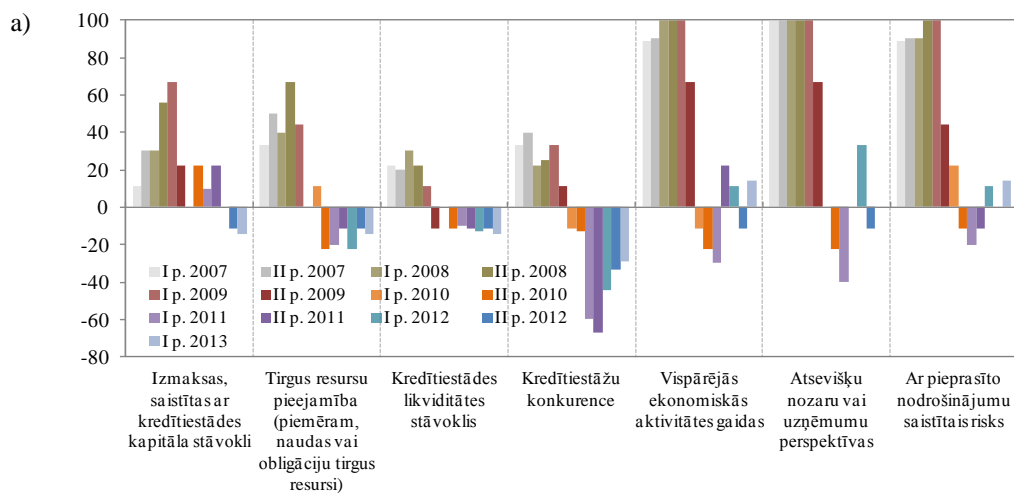

Kredītiestāžu atbildes ļauj secināt, ka vairāki **faktori**, t.sk. kredītiestāžu finansiālais stāvoklis un tirgus resursu pieejamība, kā arī kredītiestāžu konkurence joprojām labvēlīgi ietekmē kredītu standartu piemērošanu nefinanšu sabiedrībām (sk. 2.a att.). Lai gan kredītiestādes sniedza pretrunīgu vērtējumu atsevišķu nozaru un nefinanšu sabiedrību perspektīvu ietekmei uz kredītu standartu noteikšanu nefinanšu sabiedrībām, kopumā var secināt, ka nedaudz pesimistiskākas vispārējās ekonomiskās aktivitātes gaidas un atsevišķu tautsaimniecības nozaru un nefinanšu sabiedrību perspektīvas ir galvenie faktori, kas ietekmēja stingrāku kredītu standartu noteikšanu nefinanšu sabiedrībām 2013. gada 1. pusgadā. Kopumā 2013. gada 1. pusgadā neviens faktors nav nozīmīgi ietekmējis mājsaimniecību mājokļa iegādei paredzēto aizdevumu (sk. 2.b att.), kā arī patēriņa un pārējo kredītu standartu pārmaiņas.

2013. gada 1. pusgadā vairākas kredītiestādes noteica stingrākus aizdevumu piešķiršanas nosacījumus nefinanšu sabiedrībām, ieviešot aizdevuma līgumos speciālus

nosacījumus, kā arī nosakot stingrākus aizdevuma apjoma nosacījumus un nodrošinājuma prasības. Savukārt aizdevumu piešķiršanas nosacījumi mājāsaimniecībām kopumā būtiski nemainījās, tikai atsevišķas kredītiestādes nedaudz samazināja procentu līkmu uzcenojumu patēriņa un pārējiem kredītiem mājāsaimniecībām.

2. attēls. Faktoru ietekme uz stingrāku kredītu standartu piemērošanu a) nefinanšu sabiedrību kredītiem vai kredītlinijām un b) mājāsaimniecību kredītiem mājokļa iegādei
(par faktoru pozitīvo ietekmi ziņojušo kredītiestāžu skaits; neto; %)

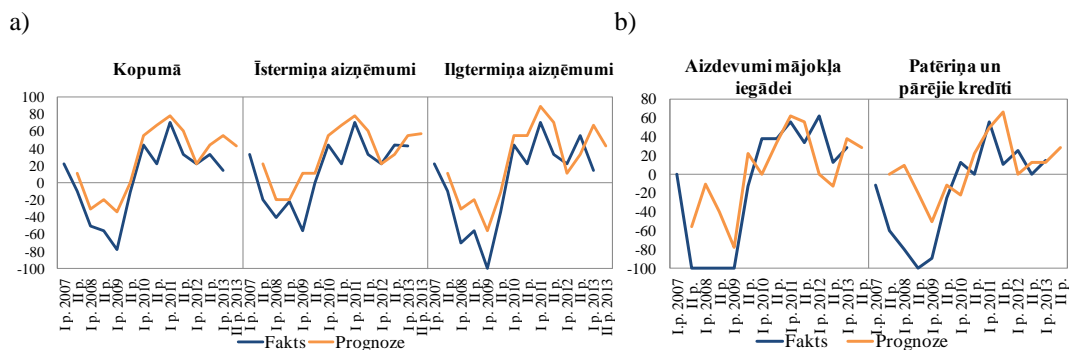

Kredītu pieprasījums

Apkopotie aptaujas rezultāti liecina, ka **kopš 2010. gada vērojamā kredītu pieprasījuma kāpuma tendence turpinās** (sk. 3. att.). 2013. gada 1. pusgadā nefinanšu sabiedrību pieprasījums pēc kredītiem pieauga lēnāk, savukārt mājāsaimniecībām bija vērojams nedaudz lielāks pieprasījuma pieaugums nekā iepriekšējā pusgadā.

3. attēls. Pieprasījuma pārmaiņas pēc a) nefinanšu sabiedrību kredītiem vai kredītlīnijām un b) mājsaimniecību kredītiem

(par pieprasījuma palielināšanos ziņojušo kredītiestāžu skaits; neto; %)

Jau tradicionāli kā nefinanšu sabiedrību pieprasījuma pēc kredītiem veicinošo faktoru kredītiestādes minēja nepieciešamību veikt ieguldījumus pamatlīdzekļos un finansēt krājumus un apgrozāmos līdzekļus, turklāt jau otro pusgadu pēc kārtas mazākas nefinanšu sabiedrību iekšējo līdzekļu izmantošanas iespējas arī veicināja kredītu pieprasījumu. Vairākas kredītiestādes norādīja, ka citu kredītiestāžu aizdevumi ierobežoja kredītu pieprasījumu konkrētajā kredītiestādē. Savukārt kā galvenie pieprasījuma pēc mājsaimniecību kredītiem kāpumu veicinošie faktori (tāpat kā iepriekšējās reizēs) tika minēti augstāka kredītņēmēju pārliecība par sava finansiālā stāvokļa uzlabošanos un optimistiskāks mājokļu tirgus perspektīvas redzējums. Citu finansējuma avotu izmantošana nedaudz ierobežoja patēriņa un pārējo kredītu pieprasījuma kāpumu.

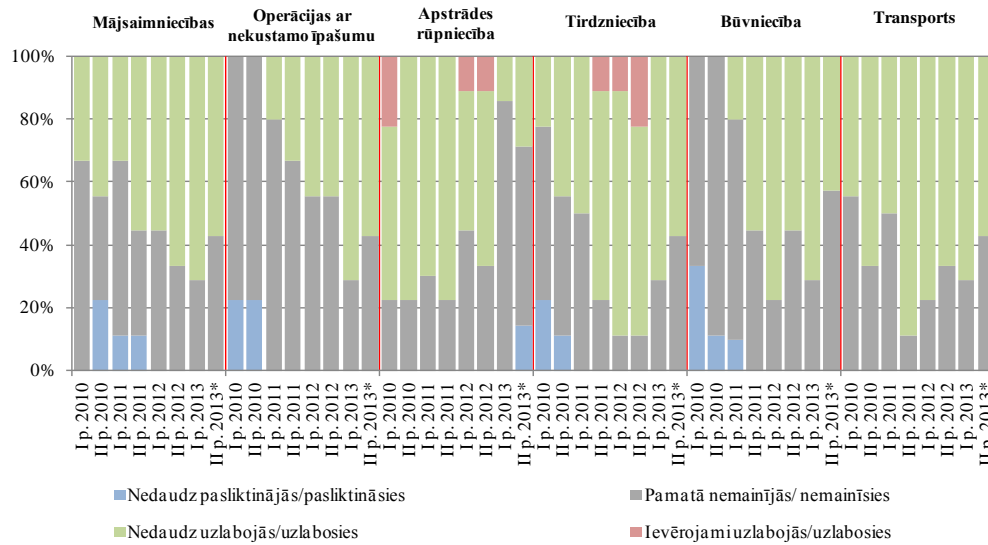
2013. gada 2. pusgadā kredītiestādes gaida gan mājsaimniecību, gan nefinanšu sabiedrību veiktā kredītu pieprasījuma pieaugumu.

Aizņēmēju finansiālais stāvoklis

Saskaņā ar kredītiestāžu vērtējumu 2013. gada 1. pusgadā **aizņēmēju finansiālais stāvoklis turpināja uzlaboties mājsaimniecību sektorā, kā arī gandrīz visās vadošajās tautsaimniecības nozarēs** (sk. 4. att.). Vienīgais izņēmums ir apstrādes rūpniecība, kurā darbojošos nefinanšu sabiedrību finansiālo stāvokli lielākā daļa kredītiestāžu norādīja kā nemainīgu (pretstatā pirms pusgada paustajam optimistiskajam vērtējumam). Kredītiestādes gaida mājsaimniecību un vadošo tautsaimniecības nozaru (izņemot apstrādes rūpniecību) nefinanšu sabiedrību finansiālā stāvokļa uzlabošanos arī 2013. gada 2. pusgadā. Lai gan prognozes nefinanšu sabiedrībām, kas darbojas apstrādes rūpniecībā, ir atšķirīgas, kopumā kredītiestādes gaida, ka to finansiālais stāvoklis nemainīsies.

4. attēls. Mājsaimniecību un atsevišķu nozaru nefinanšu sabiedrību finansiālā stāvokļa pārmaiņu vērtējums

(atbilžu skaits; %)

* Prognoze.

Kredītu pārstrukturēšana

Kredītiestādes arvien **pozitīvāk vērtē nefinanšu sabiedrību maksātspēju pēc kredītu pārstrukturēšanas procesā noteiktā maksājumu atlikšanas termiņa beigām**, vairāk nekā pusei aptaujas dalībnieku norādot uz maksātspējas uzlabošanu. Iepriekšējos divos gados kredītiestādes pārsvarā norādīja, ka to mājsaimniecību maksātspēja, kurām piemērota maksājuma atlikšana uz laiku, lielākoties vērtēta kā nemainīga, bet 2013. gada 1. pusgadā aptaujas dalībnieku atbildes kopumā liecina, ka **mājsaimniecību maksātspēja pēc kredītu pārstrukturēšanas procesā noteiktā maksājumu atlikšanas termiņa beigām** ir uzlabojusies.

5. attēls. Klientu maksātspējas pārmaiņas pēc kredītu pārstrukturēšanas procesā noteiktā maksājumu atlikšanas termiņa beigām

(salīdzinājumā ar periodu pirms pārstrukturēšanas; atbilžu skaits; %)

